

'Rivalry in the Indian Ocean. Why it Matters for NATO and Europe'

Verslag van de bijeenkomst met Robert D. Kaplan en de Q&A-sessie

Op 16 september 2009 organiseerde de Atlantische Commissie een bijeenkomst met de bekende publicist Robert D. Kaplan (*The Atlantic*) naar aanleiding van zijn artikel 'Center Stage for the Twenty-first Century. Power Plays in the Indian Ocean' dat in maart dit jaar in *Foreign Affairs* gepubliceerd werd. In Sociëteit de Witte in Den Haag benadrukte Kaplan dat in de 21^e eeuw de opkomende machten China en India in toenemende mate de dienst gaan uitmaken. De Indische Oceaan zal hierbij fungeren als het strijdtoneel voor de competitie tussen de wereldmachten. De bijeenkomst trok zo'n 100 belangstellenden en werd voorgezeten door Monika Sie Dhian Ho, vice-voorzitter van de Atlantische Commissie.

Kaplan opende zijn voordracht door te pleiten voor een nieuwe visie ten aanzien van het Amerikaanse en Europese buitenlands beleid. Hij beargumenteerde dat het Westen zich niet zozeer moet richten op Afghanistan en Irak, maar meer op (Zuid)oost-Azië. Volgens Kaplan zullen landen als China, India en Japan niet alleen vanwege hun economische macht, maar ook als gevolg van militaire investeringen, de belangen van de Verenigde Staten en Europa bedreigen. In scherp contrast met de Amerikaanse vloot, die de af-

gelopen jaren in grootte is afgenomen, hanteert China bijvoorbeeld een 'shop till you drop'-beleid, gericht op het ontwikkelen van hypermoderne en geavanceerde onderzeeërs en raketten. De Indiase marinemacht wordt daarnaast zodanig uitgebreid dat het binnenkort in omvang alleen de Amerikaanse en de Chinese marinevloot voor zich moet dulden.

Kaplan stelde verder dat China en India er beide naar streven hun invloedssfeer in de Indische Oceaan te vergroten. De belangrijkste inzet hierbij is het garanderen van olie- en gastoevoer en het intensiveren van handelsrelaties in Azië en het Midden-Oosten. De Chinese strategie, die door Amerikaanse analisten de 'parelkettingstrategie' genoemd wordt, richt zich vooral op het ontwikkelen van commerciële en marinehavens en marinesteunpunten in de Indische Oceaan. Daarnaast investeert de Chinese regering in een uitgebreid wegennet en pijpleidingnetwerk, onder meer in Myanmar en Bangladesh, om commerciële activiteiten in China's zuidelijke provincies te stimuleren. Volgens Kaplan botst de aanwezigheid van China in deze regio met de belangen van de Indiase regering. India sloot namelijk eerder al partnerschappen met Myanmar en Iran om een eigen netwerk van pijpleidingen en wegen te ontwikkelen die deze landen zou verbinden en de Indiase bevolking van energie zou voorzien.

Als gevolg van de intense rivaliteit tussen China en India zullen de Verenigde Staten zich in toenemende mate concentreren op het gebied rond de Indische Oceaan en zich terugtrekken uit de Atlantische Oceaan. Europa is volgens Kaplan niet langer een sleutelcontinent:

“Hoewel de meeste historische gebeurtenissen in de 20^e eeuw op het Europese continent hebben plaatsgevonden, zal in de 21^e eeuw de Indische Oceaan het middelpunt van de wereld zijn.” Kaplan veroordeelde daarnaast scherp de keuze van de Europese Unie om vooral te investeren in *soft power*. Hij stelde dat, in een eeuw waarin *hard power* dominant zal zijn, Europa zich meer zal moeten richten op het ontwikkelen van legereenheden en een grotere marine. “Wanneer de Europese landen hun defensie-uitgaven niet verhogen, voorzie ik problemen binnen de trans-Atlantische alliantie,” aldus Kaplan.

Ten aanzien van de huidige wereldorde, benadrukte Kaplan dat wij op dit moment nog steeds in een unipolaire wereld leven. Volgens Kaplan handhaven de Verenigde Staten zich in militair opzicht als de machtigste natie door onder meer te beschikken over een zeer geavanceerde vloot. In de toekomst zal de wereld echter gekenmerkt worden door een multipolaire orde. China en India zullen zich hierin als vanzelfsprekend manifesteren als belangrijke spelers, maar ook Iran en Rusland werden door Kaplan aangemerkt als opkomende grootmachten. Iran ontwikkelt zich, ondanks de recente onrust tijdens de verkiezingen, als het “meest progressieve land van het Midden-Oosten” en zal daarnaast sterk profiteren van de gesloten handelsovereenkomsten met India. Rusland bevindt zich vooral in een sterke positie vanwege de aanwezigheid van grote energievoorraden. Aangezien zowel Iran als Rusland belang hebben bij een stabiele situatie in de Kaukasus, voorspelde Kaplan tevens dat Iran en Rusland in de toekomst een belangrijke en sterke alliantie zullen vormen.

Kaplan beëindigde zijn betoog door te waarschuwen voor een toenemende algehele instabiliteit die gepaard zal gaan met het ontstaan van een multipolaire wereld. Opvallend genoeg bleef hij hierbij het belang van de Verenigde Staten benadrukken. Volgens Kaplan zal de Amerikaanse maritieme aanwezigheid in de Indische Oceaan van fundamentele waarde zijn om naast de rivaliserende machten China en India als derde en stabiliserende macht te kunnen optreden.

Marijn Hoijtink